

Laneko heriotzak eta ardurak

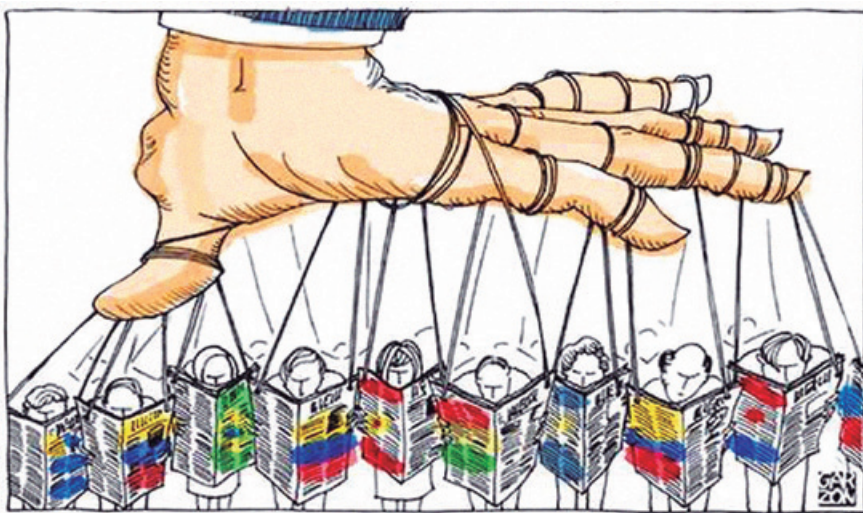
JUAN MARI ARREGI

U rte berri honen hasierarekin batera, lan-istripu hilgarriak ugartu egin dira Euskal Herrian. Lerro hauek idazterakoan jadanik hamahiru langilek galdu dute bizia aurtan beren lanagatik. 2019an, laneko gaitz horrek 46 pertsona eraman zituen Euskal Herriko bost lurraldetan.

Langile bat hiltzen den bakoitzean, kapitala, enpresa eta administrazioak salatzen dituzten lanuzte eta mobilizazioak ikusten ditugu, kontratu askoren prekarietatea azaleratzeko, segurtasun neurriak eskatzeko edo lan baldintzen hobekuntzetan inbertsiorik ez dela egin gogorarazteko. Horrela salatzen dute enpresa-batzordeek eta sindikatuek, eta arrazoi osoa dute; positiboa da hori egitea gainera, heriotza bat erregistratzen den bakoitzean.

Aitzitik, enpresa-batzordeek, sindikatuek eta langileek berek ere, beren gain hartu behar dute laneko gertaera askori aurre egiteko duten ardura. Lehenak izan behar dira segurtasun neurriak bete eta betearazten. Lehenak lankideei ohartarazten ez daudela baldintza onean lanean. Enpresari segurtasunean inbertitu dezala exijitu beharko liokete lehenik eta behin; eta azpikontratak berrikusi ditzala eskatu, lan-kontratuetak baldintzak eta segurtasun neurriak zorrotz bete daitezzen.

Langileek, enpresa-batzordeek eta sindikatuek ardura hori beren gain hartuta, indar gehiagoz eskatu ahal izango diete kapitalari, patronalari eta administrazioei euren ardura hartzeko. Langileen heriotza gehiago saihestea, edo ahalik eta gehien murriztea, denon esku ere badago. ●

Hegemonia lortu Ahal Dugu

MIKEL ASURMENDI

40 urteko diktaduraren osteko 40 urteko demokrazia-aldia joan da. Batetik bestera igarotzeko Trantsizioa delakoa burutu zen. *Unionistentzat* loria-tsua, *separatistentzat* zorigaitzokoa. Bizkitartean, EAJrentzat, *unión* eta *separa* artean, txit baliagarria. Demokrazia-aldian bipartidismoak berea egin du Espainian, baita Frantzian ere, eta orobat Europa osoan. Honezkero ez dago ezkerrik ez eskuinik. Neoliberalismoa eta populismoa gailendu dira.

XXI. mendeko demokraziaren -ereduaren- bitartez boterea hartzea kimera da; iraultzaile inozoen olgeta lastimagarria. Podemos alderdia horren lekuko. 2011ko maiatzean (M15) abiatu zen gizarte mugimenduaren zoriaz sortua; Ahal Dugu Euskal Herrian. Espainiako krisi sozialaren arrazoietakoa bat *Trantsizio okerra* izan zen Podemosen sortzaileentzat, egungo demokrazia 1978ko erregimenaren ondorio zuzena *delako -izan zelako* honezkero-. PSOEek eta PPK herriari demokrazia ebatsi omen zioten, euren bipartidismoak *kasta* edo elite menderatzailea bermatu zuen agintean. Hamar urte eskasen ondoren, hona ikaspena: politika posiblearen artea izaki, edozein dela alderdi baten norabidea, posibilismoak *zuritzen* du haren aldaketa. Falangisten *urdira* *zuritzen* ikusi genuen eta komunisten *gorria* *zuritzen* ikusi dugu.

Anartean, 40 urteko demokraziak ez du bigarren Trantsiziorako aukera ematen. Horixe da, bada, XXI. mendeko demokraziaren bertuteetakoa bat. Mendez mende erregimen politikoek sistemaren benedikazio santua ezarri nola, halaxe bermatzen dituzte demokrazia berriek egungo erregimenak.

Trantsizio garaian, sena eta logika naturalez, iraultzaile inozoek “40 urte eta gero, EAJ gutxiengoa izanen da”, zioten adorez. Hots: “Jeltzaleen seme-alabak ezkerreko abertzale iraultzaileak bilakatuko dira”. Bada, ez. 40 urte ondoren, jaio-tzeko ziren haiek ez dira iraultzaile ez abertzale.

Podemosek *ahal*-men kamaleoikoa erakutsi du. Ahal dugu! Horra boterera iristeko hitz giltzarriak. Estatuan PSOErekin nola, “Euskadi”-n halatsu ere EAJrekin. *España es diferente* eta *Euskadi bestelakoa*. EAJren 40 urteetako hegemoniak gaineratiko espektro politikoen botoak bereganatzeko *ahal*-men itzela izan du. Iraganeko *Comunión* eta *Aberri*, *Unión* eta *Separa* dira egun: “Ez bele, ez zozo”.

Ezker abertzalearen EH Bildu bide beretik joan *ahal* da. Hegemonia xede, demokrazia helburu, hona beste hitz giltzarri batzuk: “Gizartea eraldatzeko politika egin beharrean, zure alderdia aldatzen *ahal* da jendarte osoaren mesederako”. Hori egiteko lengoia eraldatzea funtsezkoa izaki. Sortu alderdiarena, kasu. Ezker abertzalearen indar faktikoa bere jerga aldatzen hasia da. 40 urtez “botere faktikoak” erabili ondoren, “estatu sakona” erabiltzen hasia da. Sistemaren eraldatzea: “Botere faktikoen menpe izatetik estatu sakonekoen menpe egotera doan aldia, dagoen aldea”. ●